מערים ומלח גרמא גרמא. וכן רגילין העולם שמערימין א (ג) ואוכלין מעט מן התרנגולת ואוכלין הכבד ומיהו ה"ר שמואל היה אומר היינו דוקא קודם אכילה אבל אחר אכילה לא ב:

אמר רחבא אמר ר' יהודה. פי' רש"י יש מפרשים להכי קאמר האי לישנא משום שהיה מסופק אם שמע שמועה זאת מרבי יהודה הנשיא או מרב יהודה ולא נהירא דרחבא היה בפומבדיתא ולא מצינו שעלה לא"י ועוד מצינו בפסחים (דף נב:) דלייק וגמר שמעתתא מפומיה דרביה כרחבא דפומבדיתא כו' ואם כן שהיה מסופק ממי שמע שמועה היה לו לומר דאפילו ספיקי דגברי גריס כדאמר בחולין (דף יח:) בשמעתין דמוגרמת לכך נראה לי דלכך אמר רבי יהודה משום שהיה רבו מובהק ב והא דקאמר וגמר שמעתתא מפומיה (ד) קאי אהא דקאמר סתיו לפניס מסתיו ולא קאמר ג) אסתויות דאותו לשון שמע מרבו ולא לה לשנותו ג:

מהו דתימא טעמייהו דב"ה דאין בנין וסתירה כו'. דקי"ל אין בנין וסתירה בשהוא מהדק ומפרק כי אם בעושה כלי שהוא חייב משום מכה בפטיש או בנוגע על גבי קרקע כדאמרינן בשבת (דף קב:) הבונה כל שהוא חייב קמ"ל ותימה הא קיימא לן אין בנין וסתירה בכלים י"ל מ"מ אסור (ה) שמא יתקע: השותה

התם לא מוכחא מלתא ו) משום דחזי למזגא עליה הכא אתי למימר מ"ט שרו לי רבנן כי היכי דלא לסרח מה לי למשתחינהו מה לי לממלחינהו אמר רב יהודה אמר שמואל א מולח אדם כמה חתיכות בשר בבת אחת אע"פ שאינו צריך אלא לחתיכה אחת רב אדא בר אהבה מערים ומלח גרמא גרמא:

מתני' ב"ש אומרים ג) אין מסלקין את התרסין ביום טוב וב"ה ב מתירין אף להחזיר:

גמ' מאי תרסין אמר עולא תריסי חנויות ואמר עולא ד שלשה דברים התירו סופן משום תחלתן ואלו הן עור לפני הדורסן ותריסי חנויות וחזרת רטיה במקדש ורחבא אמר רבי יהודה אף הפותח חביתו ומתחיל בעיסתו על גב הרגל ואליבא דרבי יהודה דאמר יגמור עור לפני הדורסן תנינא מהו דתימא טעמייהו דב"ה משום דחזי למזגא עלייהו ואפילו מערב יום טוב נמי קמ"ל ג התירו סופן משום תחלתן דיום טוב אין דערב י"ט לא תריסי חנויות נמי תנינא [וב"ה מתירין אף להחזיר] מהו דתימא טעמייהו דב"ה משום ה דאין בנין בכלים ואין סתירה בכלים ואפילו דבתים נמי קמ"ל ד התירו סופן משום תחלתן דחנויות אין דבתים לא חזרת רטיה במקדש נמי תנינא ז ה מחזירין רטיה במקדש אבל לא במדינה מהו דתימא טעמא מאי משום דאין שבות במקדש אפילו כהן דלאו בר עבודה הוא קמ"ל התירו סופן משום תחלתן דבר עבודה אין דלאו בר עבודה לא פותח את חביתו נמי ה תנינא הפותח את חביתו ומתחיל בעיסתו על גב הרגל ר' יהודה אומר יגמור וחכמים אומרים ו לא יגמור מהו דתימא טומאת עם הארץ ברגל כטהרה שויוה רבנן ואע"ג דלא התחיל נמי קמ"ל התירו סופן משום תחלתן התחיל אין לא התחיל לא ועולא מאי טעמא לא אמר הא בפלוגתא לא קא מיירי הנך נמי פלוגתא נינהו ז בית שמאי במקום בית הלל אינה משנה מתניתין דלא כי האי תנא דתניא ז אמר רבי שמעון בן אלעזר מודים בית שמאי ובית הלל שמסלקין את התרסין ביום טוב לא נחלקו אלא להחזיר שבית שמאי אומרים אין מחזירין ובית הלל אומרים אף מחזירין במה דברים אמורים בשיש להן ציר אבל אין להן ציר דברי הכל מותר והתניא בד"א בשאין להן ציר אבל יש להן ציר דברי הכל אסור אמר אביי ח בשיש להן ציר מן הצד דברי הכל אסור אין להן ציר כל עיקר דברי הכל מותר כי פליגי בשיש להן ציר באמצע

מר

ימכרנה עוד משום דנעמאת ברגל במגע עם הארץ ונהי דכל ימות הרגל אשתרי שלא לצייאם מיהו לאחר הרגל חלה למפרע. ואשמעינן רחבא דרבי יהודה לא אמר יגמור אלא משום תחילתן דאי לא שרית ליה לא פתח ליה מעיקרא: **תניא.** במתניתין ובית הלל מתירין ומעולא מאי נפקא לן: **ואפילו מעי"ט.** שהופסט מבעוד יום: **דערב יום טוב לא.** דליכא למיגזר משום תחילתן דאי נמי לא שרית ליה אינו נמנע מלשחוט מעי"ט (ט) דהא יכול לשחטו מבעוד יום: **תניא.** במתניתין: **וב"ה מתירין אף להחזיר** גרסינן: **דאין בנין בכלים.** אין איסור בנין וסתירה בכלים אלא בבתים הוא דתנייב בבנין כל דהו והעושה כלי או גומרו בי"ט או בשבת משום מכה בפטיש הוא דמחייב שהוא חיוב לכל גמר מלאכה או אם הוא דבר שהוא מחליקו חייב משום ממחק ואם צריך קצוע חייב משום מחתך וכן אורג או מסך או תופר אבל בנין וסתירה לא שייך בהו לאחיובי בסלוק וחזרה דהא דתנן (שבת דף קב:) הבונה כל שהוא בבתים תנן והלכך בית הלל אפילו בחיבות הבית שרו לסלק לגמרן ולהחזיר ואע"ג דלאו לשמחת י"ט קמ"ל עולא דאע"ג דאין בנין וסתירה בכלים קאסרי ליה ב"ה מדרבנן אי לאו משום תחלתן דחנויות שהן צרכי רבים אין אבל תריסי כלי הבית לא: **תניא.** בעירובין מחזירין רטיה במקדש אבל לא במדינה: **מהו דתימא טעמא.** דהתירא משום דלא גזרו על השבות שבמקדש ולקטור רטיה וכן כל דבר רפואה שאין מלאכה אלא שבות הוא שגזרו חכמים בכל רפואות גזירה משום שחיקת סממנין (ט): **תניא.** בתוספתא: **בטהרה שויוה רבנן.** דאסמכוה אקרא כאיש אחד חברים (שופטים כ). וטעמא דרבי יהודה משום דלא הדרה חיילא ואע"ג דלא התחיל על גב הרגל למוכרה ואירע שנגע בה עם הארץ ברגל קאמר נמי רבי יהודה דאין מגעו מטמאה ואפי' לאחר הרגל קמ"ל דאבא דמשום תחלתן הוא: **כפלוגתא לא קא מיירי.** והא פליגי רבנן עלה: **מתניתין.** דקתני בסלוק נמי פליגי לאו מי אתי תנא: **בשיש להן ציר.** ידות לשני לאשין דדומות לבנין: **והתניא.** בשאין להן ציר הוא דשרי ב"ה אבל בשיש כו': **אמר אביי.** דכולי עלמא תרוייהו הנך תנאי דברייתא דפרשי לן פלוגתא דב"ש וב"ה: (ט) **דברי הכל אסור ובשאין להן ציר כל עיקר דברי הכל.** ב"ש וב"ה: **בשיש להן ציר באמצע.** כעין פליט"א ותוחבין אותו בחור שבאמצע דופן פתח התיבה:

מר

פו א מיי' פ"ז מהלכות יו"ט הל' יוד סמג לאוין עה טוש"ע א"ח סי' תק סעיף ה:

פז ב מיי' שם פ"ד הל' יב סמג שם טוש"ע א"ח סי' תקיט סעיף ג:

פח ג מיי' פ"ג שם הלכה ד:

פט ד מיי' שם פ"ד הלכה יב טוש"ע שם:

צ ה מיי' פכ"א מהלכות שבת הלכה כז סמג לאוין סה טוש"ע א"ח סי' שמח סעיף כה:

צא ו מיי' פי"ז מהל' מטמאי משכב ומושב הלכה י:

צב ז מיי' פ"ד מהלכות יו"ט הל' יב טוש"ע א"ח סי' תקיט סעיף ג:

רבינו חננאל

אמר רב יהודה אמר שמואל מולח אדם כמה חתיכות כאחת אע"פ שאינו צריך אלא לחתיכה אחת. רב אדא בר אהבה מערים ומלח ליה גרמא גרמא, כגון דמלח האי חתיכה ואימלך, ואמר לא בעינא האי אחריתי בעינא. ירושלמי מערים ומלח הכא עד דמלח כולה. כלומר היה ממלח ע"ג העור מעט מעט. וישאל מאי תריסין אמר עולא (תרי סר) [תריסי] חנויות. והני מילי דחנויות אבל דבתים לא. **ושלשה דברים התירו סופן משום תחלתן** ואילו הן, תריסי חנויות משום להוציא תבלין ומיני מאכל התירו לו, ואם תאמר לו אסור לסגור בהן, כי יש בנין בכלים, מתחילה לא יפתח. וכן עור לפני הדריסה, אם לא תתיר לו להניחו במקומו שטוח, לא ישחוט תחילה. וכן החזרת רטיה במקדש כמפורש בסוף עירובין. **ורב** יהודה אמר אף עם הארץ הפותח חבית ברגל, והמתחיל עיסתו ברגל, יגמור לאחר הרגל כר' יהודה. ואע"ג דקיי"ל מגע עם הארץ בחזקת טומאה הוא, הכא אם לא תטהר לו, לא אתי למיעבד לכתחילה. ושקלינן וטרינן בענין תריסי חנויות, ואסקה אביי בשיש לה ציר מן הצד דברי הכל אסור, כדתנן מחזירין ציר התחתון במקדש אבל לא במדינה, בשאין לה ציר כל עיקר, דברי הכל מותר, כי פליגי בשיש לה ציר באמצע, ב"ה סברי לא גזרינן ומותר להחזיר.

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה (וחזרת רטיה וכו' משום ממחק במקדש) תא"מ וי"כ ס"ל וחזרת רטיה בשבת במקדש לכהן כו': (ב) ד"ה דערב יום טוב וכו' דהא יכול לשוטחו מבעוד יום: (ג) תוס' ד"ה מבעוד יום: (ד) תוס' ד"ה מעברימין וצולין ואוכלין מעט מן התרנגולת כמו הכבד: (ה) ד"ה אמר וכו' מפומיה דרביה קאי אהא: (ו) ד"ה מהו וכו' מ"מ אסור דחיישינן שמא יתקע:

גליון הש"ס

גמ' שלשה דברים התירו סופן. עיין ר"ה דף כג ע"ב תוס' ד"ה שיהו מהלכים ועיין יומא דף עז ע"ב ומו"ק דף ז ע"ב:

לעזי רש"י

פליט"א. בליטה.

מוסף תוספות

א. עי' בהגהות הב"ח וכ"ה בהג"מ, ובתר"פ אי' וכן רגילים שמולחים התרנגולת ואוכלים ממנה הכבד. ב. קאמר רבי. תוס' חולין קכ. ד"ה אמר. ג. אע"פ שהוא לשון משונה... והוה ליה למימר אצטווניית היתה כדאמר בפ"ק דפסחים (דף י"ג: ושם). תוס' שם.

(ד) [נעיל יוד.], (ה) [שם], (ו) [שם וש"נ], (ז) עירובין קב:, (ח) מגיגה כו., (ט) [ברכות לו: יומות טו.], (י) [תוספ' פ"ח], (כ) [ברכות לג:], (ל) [שבת נג:], (מ) [ר"ל הך ד"ש דאסור וכן בשאין לסס ציר ד"ש מותר קאי אב"ש וב"ה], (נ) [וע"ש תוספות לקמן יח: ד"ה ובלבד], (ס) כ"ש אשבת,

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

מר סבר גזרינן ציר באמצע אטו ציר מן הצד ומר סבר לא גזרינן: **מתני'** [6]בית שמאי אומרים אין מוציאין לא את הקטן ולא את הלולב ולא את ספר תורה לרשות הרבים ובית הלל [7]מתירין: **גמ'** תני תנא קמיה דרבי יצחק בר אבדימי השוחט עולת נדבה ביו"ט לוקה א"ל דאמר לך מני בית שמאי היא [8]דאמרי לא אמרינן מתוך שהותרה הוצאה לצורך הותרה נמי שלא לצורך דאי בית הלל [9]הא אמרי מתוך שהותרה הוצאה לצורך הותרה נמי שלא לצורך הכא נמי מתוך שהותרה שחיטה לצורך הותרה נמי שלא לצורך מתקיף לה רבה ממאי דב"ש ובית הלל בהא פליגי דלמא בערוב והוצאה לשבת ואין ערוב והוצאה ליו"ט קא מיפלגי מ"ם [10]ערוב הוצאה לשבת וערוב הוצאה ליו"ט ומר סבר [1]ערוב הוצאה לשבת ואין ערוב הוצאה ליו"ט כדכתיב [2]ולא תוציאו משא מבתיכם ביום השבת בשבת אין ביו"ט לא מתקיף לה רב יוסף אלא מעתה ליפלגו באבנים אלא מדלא מפלגי באבנים ש"מ בהוצאה שלא לצורך פליגי ואף ר' יוחנן סבר במתוך שהותרה הוצאה לצורך הותרה נמי שלא לצורך פליגי דתני תנא קמיה דר' יוחנן [11]המבשל גיד הנשה בחלב ביו"ט ואכלו לוקה חמש לוקה משום [12]מבשל גיד ולוקה משום אוכל גיד ולוקה משום מבשל בשר בחלב ולוקה משום אוכל בשר בחלב ולוקה משום

השוחט עולת נדבה ביום טוב לוקה וכו'. וה"ה דמלי למימר ר"ע היא [13] דלית ליה מתוך אלא ניחא ליה למנקט ב"ש דסבירא להו הכי בהדיא עפי ותימה הואיל ומוקמינן לה אליבא דב"ש אם כן לימא השוחט עולת חובה בי"ט לוקה [14] דהא ב"ש אית להו לקמן (דף יט.) על עולת ראייה דלוקה דדרשינן וחגותם חגיגה אין עולת ראייה לא וי"ל משום דיוקא נקטיה דאי הוה נקט עולת חובה הוה אמינא עולת חובה מחייבי אבל שלמי חובה כיולא בו פטור הואיל והם חובה וגם יש בהן לוקה האדם אבל שלמי נדבה חייב הואיל והיה יכול להקריבן למחר והשתא דנקט עולת נדבה אשמעינן רבותא דדוקא עולת נדבה חייב דכולה כליל אבל שלמי נדבה פטור אע"ג שאינו חייב בהן והיה יכול להמתין עד למחר הואיל ויש בהן לוקה הדיוט ומ"ת והא אפילו ב"ה מודו דלוקה דסבירא להו לקמן (שם) דנדרים ונדבות אין קרבים בי"ט ואמאי מוקים לה אליבא דב"ש וי"ל דמהיכא אית ליה דנדרים ונדבות אין קרבים בי"ט מלכם ולא לגבוה ומ"כ הוי לאו הבא מכלל עשה דאין בוקין עליו ומ"ת כיון דאהדריה אהדריה לאסורא קמא דהא אמרי' [15] גבי גוזז פסולי המוקדשין דלוקה אע"ג דלא ידעינן אסור גזיזה רק מדכתיב (דברים יב) מזבח ולא גיזה דהיינו לאו הבא מכלל עשה דאין בוקין אלא ש"מ כיון דאהדריה אהדריה לאסורא קמא כלומר לאו שהיה בו קודם שנפסל וגם גבי נדרים ונדבות נימא הכי דאהדריה לאסורא קמא ולוקה וי"ל דשאני גיזה שלא הותרה בפסולי המוקדשין כלל בהדיא ומ"כ הואיל ואשתכח סמך בהו לאסורא מוקמינן ליה באיסורא קמא אבל הכא גבי יו"ט דאוכל נפש הותר דכתיב אשר יאכל וגו' (שמות יב) וה"ה נדרים ונדבות מתוך שהותרה וכו' ומ"כ אשכחנא דהותרו בהדיא וכיון דאשכחנא דהותרו בהדיא לא אמרי' אהדרי' לאסור קמא אלא למאי דאהדריה אהדריה ולמאי דלא אהדריה לא אהדריה וקאי בדוקא בעשה: **דלמא** בערוב והוצאה קמפלגי. פי' רש"י ערובי חצרות וקשה מאי צריך עירובי חצרות גבי י"ט הא בלאו הכי מותר לטלטל מחצר לחצר לאוקי לכ"ג להר"ר חיים כהן דגרסינן ערוב הוצאה בלא וי"ו [16] והכי פירושו אם אסור הוצאה מעורב בו בין שאר מלאכות אע"ג שהיא מלאכה גרועה ואם שייכא אסור הוצאה אם לא קמפלגי ומיהו יש ליישב דגרסינן שפיר ערוב והוצאה לדריך ערוב שיוכל להוציא דברים שאינן לצורך יו"ט כלל [17] (ואין ערוב והוצאה ליו"ט דשאני הוצאה דגרועה היא מכל שאר מלאכות ויש ספרים דגר' קמא דירמיה ולא תוציאו משא מבתיכם ביום השבת בשבת אין ביו"ט לא דממעטו לה בהדיא מטעם דהוצאה גרועה היא):

ה"ג רש"י אלא מעתה לפלגו באבנים ומדלא מיפלגי באבנים ש"מ וכו'. ותכי פירושו אלא מעתה דב"ה לית להו אסור הוצאה לפלגו בטלטול אבנים ולשמעינן רבותא דלית להו בהן אסור הוצאה דהא לא נאסר בשום דבר טלטול אפי' דבר שמלאכתו לאסור וגם אינו לצורך י"ט כלל אלא גזרה שמא יוציא כדאיתא בהדיא פרק כל הכלים (שבת דף קכד:) ואפי' דבר שהוא לצורך יו"ט כגון כלי הצריך לו היה ראוי לאסור גזירה שמא יוציא אלא שאין גוזרין גזירה על הצבור אא"כ רוב הצבור יכולין לעמוד בה ומדלא קמפלגי באבנים שמע מינה בהוצאה וכו' דב"ה סברי מתוך וא"ת כיון דב"ה אית להו מתוך אמאי אין מתירין אפי' טלטול אבנים וכל דבר אפילו אינו לצורך יום טוב ויש לומר דודאי אין ה"נ דמדאוריית' הואיל והותרה הותרה לגמרי אלא דגזרו גזור על דבר שאינו לצורך יו"ט דכיון דעיקר הוצאה נאסרה יש לאסור בדבר שאין לצורך יום טוב כלל ע"כ פי' רש"י ולא רצה לגרוס כמו שיש בספרים אלא מעתה הוציא אבנים לב"ה ה"נ דלא מחייב מלקות דא"כ הוה מסיק לפי' זה הוציא אבנים לב"ה דחייב ודש"י קיים ליה דב"ה סבירא להו הואיל והותרה הותרה לגמרי אלא דגזרו הוא דגזור בדבר שאינו לצורך יו"ט כלל וקשה הדא דאמרי' בפסחים (דף מו:) האופה מיו"ט לחול לוקה ולא אמרינן מתוך וכו' ואפילו לרבה דלא לקי היינו מטעם הואיל ומי אתרמי ליה אורחים אבל מטעם מתוך לא קאמר ועוד דמוחק גירסת הספרים לכן נראה לפר' דגרסי' כגירסת הספרים אלא מעתה הוציא אבנים לב"ה ה"נ דלא מחייב פי' מדאוריית' מלקות וכ"ת ה"נ א"כ לפלגו באבנים אלא ודאי מדלא קמפלגי וכו' ודוקא בהוצאה שיש בה לצורך יו"ט קא אמרינן מתוך שהותרה לצורך יו"ט דכל אוכל נפש מותר הותרה נמי שלא לצורך אוכל נפש הואיל ואיכא צורך מקצת [18] שיש צורך יו"ט אבל שלא לצורך יו"ט כלל ודאי דאסור מן התורה כגון אופה מיו"ט לחול ומוציא אבנים דליכא לא צורך נפש ולא שמחת יו"ט חייב מדאוריית' וכי פליגי ב"ש וב"ה בדברים שאינן לצורך אוכל נפש ואיכא בהן צורך יו"ט קצת כגון קטן למולו דהמלוה נקראת צורך יום טוב ולוגב ולאת בו וס"ת לקרות בו וכן פי' רבינו חננאל אבל [19] ליתא פירושן דלאו דוקא קטן למולו דה"ה שלא למולו דאדרי גם [20] טיול דהא אשכחן נמי דמשתקין בכדור שקורין פלוט"א בלע"ז ביו"ט ברה"ר אע"ג דליכא אלא טיול ומ"ת השומט עולה מה צורך יש לו בה יש לומר דהכא נמי איכא שמחת יו"ט שלא יהא שלחנו מלא ושלחן רבך ריקן כדמוכח לקמן (דף כ:): הכא

מר סבר גזרינן ציר באמצע אטו ציר מן הצד. ומר סבר לא גזרינן. בית הלל. והכי מתניתא לא אפלוג אלא מר אשמעינן חדא ומר אשמעינן חדא ולא פליגי. מתניתא קמייתא הכי קאמר במה דברים אמורים בשיש להן ציר בתמלא ה"ק במה דברים אמורים דנתלקו בשאין להם ציר מן הצד דברי הכל מותר ותנא בתרא ה"ק במה דברים אמורים בשיש להם ציר מן הצד דברי הכל אסור: **מתני' לא את הקטן.** כל מילי דלאו צורך אכילה: **גמ' עולת נדבה.** דאילו עולת חובה היום רחמנא שריא אבל זו יש להקריבה לאחר יום טוב: **נוקב.** משום [1] (לא תעשה כל מלאכה) (שמות כ:) **לצורך.** אך אשר יאכל לכל נפש[2]: **בערוב והוצאה.** אם נאסרה הוצאה ביו"ט ונתקנו הלכות ערובי חצירות ליו"ט אם לאו: **ואין ערוב והוצאה בו'.** ואע"ג דעיקר הוצאה מויעבירו קול במחנה[3] נפקא לן (שבת דף לו:) בא ירמיה ופירש שלא נאסרה אלא בשבת משום הכי קא שרו אבל שחיטה שהיא אב מלאכה וכללו לא תעשה כל מלאכה[4] היא אימא לן אפילו לב"ה אם הותרה לצורך והך מתניתין אפי' ב"ה: **מתקיף לה רב יוסף.** אהך אתקפתא דרבה: **אלא מעתה.** דסבירא להו לב"ה אין איסור הוצאה ליו"ט: **ליפלגו באבנים.** אי אין איסור הוצאה אין איסור טלטול אלא נאסר טלטול אלא משום הוצאה. ומה שלא גזרו על כל טלטולים אפילו על אוכלים וכלים משום דאין גוזרין גזירה על הצבור אא"כ רוב צבור יכולין לעמוד בה[5]: **אלא מדלא אפלוג באבנים ש"מ.** דלכולי עלמא יש הוצאה ליו"ט אלא שמן התורה הותרה לצורך וב"ה אית להו כיון דהותרה לצורך הותרה מן התורה לגמרי אלא רבנן גזור במידי דהוי טרחא דלא צריך כגון אבנים אבל בקטן וספר תורה דצריכין להו ביו"ט לא גזור ובית שמאי לית להו מיגו ומידי דלצורך אכילה שהתורה התירתו הותר ושאינו לצורך אכילה באיסורו עומד מן התורה: **ואף ר' יוחנן סבר במתוך** דרסינן: **פליגי.** ב"ש וב"ה ודכולי עלמא יש איסור הוצאה ליו"ט מויעבירו קול במחנה דישנה בשאר מלאכות וירמיה היה מזהירן על השבתות שהן חמורין והלוחי ישמעו: **נוקב משום מבשל גיד.** שהבשול אב מלאכה הוא ובשול גיד דבר האסור ואינו ראוי לאכילה ועומד באיסור לא תעשה כל מלאכה דלא הותר אלא לצורך: **ונוקב משום מבשל בשר בחלב.** ולאו משום יום טוב דמלקות דבשול יו"ט הא תנא ליה אלא אפילו הוא חול לוקה משום מבשל בשר בחלב דכתיב לא תבשל גדי בחלב שלש פעמים[6] אחד לאיסור אכילה ואחד לאיסור הנאה ואחד לאיסור בשול[6]: משום

מר סבר גזרינן ציר באמצע אטו ציר מן הצד ומר סבר לא גזרינן: **מתני'** [6]בית שמאי אומרים אין מוציאין לא את הקטן ולא את הלולב ולא את ספר תורה לרשות הרבים ובית הלל [7]מתירין: **גמ'** תני תנא קמיה דרבי יצחק בר אבדימי השוחט עולת נדבה ביו"ט לוקה א"ל דאמר לך מני בית שמאי היא [8]דאמרי לא אמרינן מתוך שהותרה הוצאה לצורך הותרה נמי שלא לצורך דאי בית הלל [9]הא אמרי מתוך שהותרה הוצאה לצורך הותרה נמי שלא לצורך הכא נמי מתוך שהותרה שחיטה לצורך הותרה נמי שלא לצורך מתקיף לה רבה ממאי דב"ש ובית הלל בהא פליגי דלמא בערוב והוצאה לשבת ואין ערוב והוצאה ליו"ט קא מיפלגי מ"ם [10]ערוב הוצאה לשבת וערוב הוצאה ליו"ט ומר סבר [1]ערוב הוצאה לשבת ואין ערוב הוצאה ליו"ט כדכתיב [2]ולא תוציאו משא מבתיכם ביום השבת בשבת אין ביו"ט לא מתקיף לה רב יוסף אלא מעתה ליפלגו באבנים אלא מדלא מפלגי באבנים ש"מ בהוצאה שלא לצורך פליגי ואף ר' יוחנן סבר במתוך שהותרה הוצאה לצורך הותרה נמי שלא לצורך פליגי דתני תנא קמיה דר' יוחנן [11]המבשל גיד הנשה בחלב ביו"ט ואכלו לוקה חמש לוקה משום [12]מבשל גיד ולוקה משום אוכל גיד ולוקה משום מבשל בשר בחלב ולוקה משום אוכל בשר בחלב ולוקה משום

ה"ג רש"י אלא מעתה לפלגו באבנים ומדלא מיפלגי באבנים ש"מ וכו'. ותכי פירושו אלא מעתה דב"ה לית להו אסור הוצאה לפלגו בטלטול אבנים ולשמעינן רבותא דלית להו בהן אסור הוצאה דהא לא נאסר בשום דבר טלטול אפי' דבר שמלאכתו לאסור וגם אינו לצורך י"ט כלל אלא גזרה שמא יוציא כדאיתא בהדיא פרק כל הכלים (שבת דף קכד:) ואפי' דבר שהוא לצורך יו"ט כגון כלי הצריך לו היה ראוי לאסור גזירה שמא יוציא אלא שאין גוזרין גזירה על הצבור אא"כ רוב הצבור יכולין לעמוד בה ומדלא קמפלגי באבנים שמע מינה בהוצאה וכו' דב"ה סברי מתוך וא"ת כיון דב"ה אית להו מתוך אמאי אין מתירין אפי' טלטול אבנים וכל דבר אפילו אינו לצורך יום טוב ויש לומר דודאי אין ה"נ דמדאוריית' הואיל והותרה הותרה לגמרי אלא דגזרו גזור על דבר שאינו לצורך יו"ט דכיון דעיקר הוצאה נאסרה יש לאסור בדבר שאין לצורך יום טוב כלל ע"כ פי' רש"י ולא רצה לגרוס כמו שיש בספרים אלא מעתה הוציא אבנים לב"ה ה"נ דלא מחייב מלקות דא"כ הוה מסיק לפי' זה הוציא אבנים לב"ה דחייב ודש"י קיים ליה דב"ה סבירא להו הואיל והותרה הותרה לגמרי אלא דגזרו הוא דגזור בדבר שאינו לצורך יו"ט כלל וקשה הדא דאמרי' בפסחים (דף מו:) האופה מיו"ט לחול לוקה ולא אמרינן מתוך וכו' ואפילו לרבה דלא לקי היינו מטעם הואיל ומי אתרמי ליה אורחים אבל מטעם מתוך לא קאמר ועוד דמוחק גירסת הספרים לכן נראה לפר' דגרסי' כגירסת הספרים אלא מעתה הוציא אבנים לב"ה ה"נ דלא מחייב פי' מדאוריית' מלקות וכ"ת ה"נ א"כ לפלגו באבנים אלא ודאי מדלא קמפלגי וכו' ודוקא בהוצאה שיש בה לצורך יו"ט קא אמרינן מתוך שהותרה לצורך יו"ט דכל אוכל נפש מותר הותרה נמי שלא לצורך אוכל נפש הואיל ואיכא צורך מקצת [18] שיש צורך יו"ט אבל שלא לצורך יו"ט כלל ודאי דאסור מן התורה כגון אופה מיו"ט לחול ומוציא אבנים דליכא לא צורך נפש ולא שמחת יו"ט חייב מדאוריית' וכי פליגי ב"ש וב"ה בדברים שאינן לצורך אוכל נפש ואיכא בהן צורך יו"ט קצת כגון קטן למולו דהמלוה נקראת צורך יום טוב ולוגב ולאת בו וס"ת לקרות בו וכן פי' רבינו חננאל אבל [19] ליתא פירושן דלאו דוקא קטן למולו דה"ה שלא למולו דאדרי גם [20] טיול דהא אשכחן נמי דמשתקין בכדור שקורין פלוט"א בלע"ז ביו"ט ברה"ר אע"ג דליכא אלא טיול ומ"ת השומט עולה מה צורך יש לו בה יש לומר דהכא נמי איכא שמחת יו"ט שלא יהא שלחנו מלא ושלחן רבך ריקן כדמוכח לקמן (דף כ:): הכא

מסורת הש"ס

[6] שבת ד' קכד: לקמן לז., [1] גי' רש"ל דאסרי ולא, [2] [ז"ל הערוך ערך ערב מר סבר עירוב הוצאה לשבת עירוב הוצאה ליו"ט דבדברים שאינן לצורך אוכל כשבת מה שבת אין מוציאין מרשות לרשות אלא ע"י עירוב כך ביו"ט], [3] מכות כא: [4] סנהדרין מז:, [5] [מבשל גיד ביו"ט. כל"ל], [6] [כל מלאכה לא יעשה בהם. שמות יב], [7] [שמות יב], [8] [שמות לו], [9] [שם כן], [10] [ע"ז לו.], [11] [שמות כג, שם לה, דברים יד], [12] [חולין קטו:], [13] [פסחים ה:], [14] [עי' תוס' חולין צח: ותוס' ע"ז סז: מד"ה אמר ר' יוחנן], [15] [וע' תוספות כריתות יד. ד"ה עירוב], [16] רש"ל מוחק כל זה, [17] רש"ל גורס ליתא לאלו פירושא וי"ג אבל כ"ת פירש,

תורה אור השלם

1. ולא תוציאו משא מִבָּתֵּיכֶם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת וְכָל מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ וְקִדַּשְׁתֶּם אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת כַּאֲשֶׁר צִוִּיתִי אֶת אֲבוֹתֵיכֶם: ירמיהו יז כב

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה ה"ג רש"י וכו' ואיכא צורך מקצת אבל שלא לצורך כל"ל ומיכא שיש צורך י"ט נמחק: (ב) בא"ד דשרי גם בשביל טיול:

מוסף רש"י

אין מוציאין לא את הקטן. הוצאה שלא לצורך, דלא אשמעי לכתמילה ביו"ט עפי מנשבת אלא אוכל נפש (שבת קכד:). לוקה משום מבשל גיד ביו"ט. כיצול שאינו לאוי (פסחים מז:). משום מבשל בשר בחלב. אפילו הוא חול, וקסבר יש בגידים בנותן טעם וכשר סס (שם). משום אוכל בשר בחלב. תלמי לא תבשל כתיבי חד לאכילה וחד לנהנה וחד לבישול (מכות כא:).

מוסף תוספות

א. דהוי רבותא טפי דאף על גב דהוי צורך י"ט לוקה אליבא דב"ש. תוס' מגילה ה. ד"ה עולת.

צג א ב מיי' פ"ז מהל' יו"ט הל' ד ופ"ה הלכה ז סמג לאוין עה טוש"ע ת"ח סי' תקיז סעיף ז:

צד ג מיי' פ"ז מהל' עירובין הלכה ד סמג לאוין עה טוש"ע ת"ח סי' תקכז סעיף ז:

רבינו חננאל

[מתני'] בית שמאי אומרים אין מוציאין לא את הקטן כו'. נקטינן לולב למצותו וקטן למולו וספר תורה לקרות בו. ובית הלל מתירין להוציאן אפילו לרשות הרבים. ומשום הכי אמרינן בגמרא הא דתני השוחט עולת נדבה ביו"ט לוקה, ואע"פ שעושה מצוה, ב"ש היא ולא ב"ה, דשמעינן להו לב"ה דאמרי מתוך שהותרה הוצאה לצורך, שנאמר אך אשר יאכל וגו', הותרה נמי הוצאת לולב וס"ת שאינן לצורך אכילה, הכא נמי כיון שהותרה השחיטה לצורך אכילה הותרה נמי שלא לצורך, אלא מתני' מני ב"ש היא. ודחינן להאי סברא ממאי דבהאי טעמא פליגי ב"ש וב"ה, דלמא בעירוב והוצאה פליגי, ב"ש [סברי] יו"ט בדברים שאינן לצורך אוכל נפש כשבת, מה שבת אין מוציאין מרשות לרשות אלא ע"י עירוב, כך ביו"ט. ומה שבת אין מוציאין בה [לר"ה] כך (שבת) [יו"ט] אין מוציאין. וב"ה סברי אין עירוב והוצאה ליו"ט, דכי כתיב ולא תוציאו משא מבתיכם, ביום השבת הוא דכתיב, ולפיכך הוצאה ביו"ט שרי, אבל לשחיטה שלא לצורך אפילו ב"ה אסרי. ודחי רב יוסף אי הכי שאין הוצאה אסורה ביו"ט לדברי ב"ה, אם יוציא אבנים לרה"ר פטור הוא. אלא מדלא תנינן דפליגי באבנים, אלא בדברים שיש בהן צד מצוה, ש"מ במתוך שהותרה לצורך אכילה הותרה נמי שלא לצורך אכילה [פליגי]. וכן נמי מדחזינן לר' יוחנן דאמר לתנא דהוה תני קמיה, המבשל גיד הנשה בחלב [ביו"ט] ואכלו לוקה ה', לוקה משום אוכל גיד ומשום מבשל גיד, שבישל ביו"ט דבר שאינו בר אכילה, וה"ה למבשל בשר בחלב כו', וא"ל ר' יוחנן לתנא הבערה ובישול אינה משנה, כלומר אינו חייב בהן אליבא דב"ה דמתוך שהותרה הבערה לצורך כו'.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

הכא נמי כיון שהותרה הבערה לצורך וכו'. וא"ת ומה צורך איכא במגבל גיד כיון שהוא אסור [א] יש לומר כיון שהיה בדעתו של זה לאכלו היינו צורך יום טוב [ב]:

ארן מוליכין חלה ומתנות לכהן בו'. פי' לאו דוקא מוליכין דה"ה אם יבא הכהן לביתו לא יתנם לו וכן משמע בירושלמי דדמאי פרק הלוקח פירות בהדיא דקאמר התם מי שקרא שם לתרומת מעשר דמאי ונמעשר עני של ודאי לא יטלם בשבת אבל אם כהן ועני [ג] רגילים לאכול אצלו באין ואוכלין ובלבד שיודיעם פי' מאתמול וקאמר עלה דהוא דקאמר לא יטלם היינו מתניתין לא יתנם ומייתי מהך דהכא אין מוליכין וכו' ומסיק ילפי' הוא מהתיא והתיא ילפינן מהוא הוא ילפינן מהתיא הוא יו"ט היא שבת פי' ה"ק דהיא דבשבת ילפינן מההוא דאין מוליכין דמיירי ביו"ט והוא ילפינן מהיא דוקא מה שמתיירין ב"ה היינו דוקא כשרגילין לאכול אצלו ואותה של ירושלמי קרי היא אצלמא דאם אין למדין לאכול אצלו לא יתנם אפי' אם יבא הכהן לביתו משום דלא סלקא אדעתא דבר אינם למיכל פיסתיה בביתא דאכיר ויסברו העולם שהוא תרם אותם ביום טוב ולכך הוא אוכל בביתו: הא

משום הבערה א"ל [ד] פוק [ה] תני לברא הבערה ובשול אינה משנה ואם תמצא לומר משנה ב"ש היא דאמרי לא אמרינן מתוך שהותרה הוצאה לצורך הותרה נמי שלא לצורך ה"נ לא אמרינן מתוך שהותרה הבערה לצורך הותרה נמי שלא לצורך דאי ב"ה כיון דאמרי מתוך שהותרה הוצאה לצורך הותרה נמי שלא לצורך [א] הכא נמי [ב] מתוך שהותרה הבערה לצורך הותרה נמי שלא לצורך: **מתני'** בש"א אין מוליכין חלה ומתנות לכהן ביום טוב בין שהורמו מאמש בין שהורמו מהיום וב"ה [ג] מתירין אמרו להם ב"ש גזרה שוה חלה ומתנות מתנה לכהן ותרומה מתנה לכהן כשם שאין מוליכין את התרומה כך אין מוליכין את המתנות אמרו להם ב"ה לא אם אמרתם בתרומה [ד] שאינו זכאי בהרמתה תאמרו במתנות שזכאי בהרמתן: **גמ'** קא סלקא דעתך שהורמו מהיום ושנשחטו מהיום ושהורמו מאמש ושנשחטו מאמש מני מתני' לא רבי יוסי ולא ר' יהודה אלא אחרים דתניא [ה] אמר רבי יהודה לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על המתנות שהורמו מערב יו"ט שמוליכין עם המתנות שהורמו מהיום ושנשחטו מהיום לא נחלקו אלא להוליכן בפני עצמן שב"ש אומרים אין מוליכין ובית הלל אומרים מוליכין וכך היו בית שמאי דנין חלה ומתנות מתנה לכהן ותרומה מתנה לכהן כשם שאין מוליכין את התרומה כך אין מוליכין את המתנות אמרו להם ב"ה לא אם אמרתם בתרומה שאינו זכאי בהרמתה תאמרו במתנות שזכאי בהרמתן אמר רבי יוסי לא נחלקו ב"ש וב"ה על המתנות שמוליכין לא נחלקו אלא על התרומה שב"ש אומרים אין מוליכין וב"ה אומרים מוליכין וכך היו ב"ה דנין חלה ומתנות מתנה לכהן ותרומה מתנה לכהן כשם שמוליכין את המתנות כך מוליכין את התרומה אמרו להם ב"ש לא אם אמרתם במתנות שזכאי בהרמתן תאמרו בתרומה שאין זכאי בהרמתה אחרים אומרים לא נחלקו ב"ש וב"ה על התרומה שאין מוליכין לא נחלקו אלא על המתנות שב"ש אומרים אין מוליכין ובית הלל אומרים מוליכין לימא אחרים היא ולא רבי יהודה אמר רבא מי קתני שהורמו מהיום ושנשחטו מהיום שהורמו קתני ולעולם שחיטתן מאמש לימא רבי יהודה היא ולא אחרים אפילו תימא אחרים ובהנך דנשחטו מאמש אי הכי היינו ר' יהודה איכא ביניהו טפלה: אמר רב יהודה אמר שמואל [ד] הלכה כרבי יוסי רב טובי בריה דרב נחמיה הוה ליה גרבא דחמרא דתרומה אתא לקמיה דרב יוסף אמר ליה מהו לאמטויי לכהן האידנא א"ל הכי אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כרבי יוסי אושפזיכניה דרבא בר רב חנן הוה ליה אסורייתא דחרדלא א"ל מהו לפרוכי ומיכל מנייהו ביו"ט לא הוה בידיה אתא לקמיה דרבא א"ל [ה] מוללין מלילות ומפרכין קטניות ביו"ט איתיביה אביי [ו] המולל מלילות מע"ש למחר מנפח מיד ליד ואוכל אבל לא בקנון ולא בתמחוי [ז] המולל מלילות מערב יו"ט למחר מנפח על יד על יד ואוכל אפילו בקנון ואפי' בתמחוי אבל לא בטבלא ולא בנפה ולא בכברה מערב יו"ט אין ביו"ט לא אפילו תימא [ח] ביו"ט ואיידי דתנא רישא מע"ש תנא סיפא נמי מערב יו"ט א"כ מצינו תרומה שזכאי בהרמתה ותנן לא אם אמרתם בתרומה שאינו זכאי בהרמתה וכו' לא קשיא הא

משום הבערה. שהיא מלאכה לעצמה וקא סבר יש חלוק מלאכות ליום טוב לנקות שמיס על שתי מלאכות משום יום טוב: **הבערה ובשול.** ביום טוב אינה משנה לנקות עליהן דמתוך שהותרו לצורך הותרו נמי שלא לצורך מן התורה: **אינה משנה.** לא נשנית מעולם בבית המדרש: **ואם תמצא לומר משנה.** אם יאמרו תנאים שנשנית ודאי בית שמאי שנאוה: **מתני' אין מוליכין חלה.** אע"פ שמותר בהפרשתה לא הרו ליה הולכתה אלא תקון לתקן עיסתו התירו לו ולא יותר: **מתנות.** הזרוע והלחיים והקיבה אף הן הרמתן הותרה לו שהרי נטווה להריחן והיאך יאכל שאר הבשר. ואע"פ שאין טובלין כשאר טבל לאסור הבשר בהאכילה מיהו אם לא פירש שאר הבשר מהן הרי הוא אוכלן ועובר בעשה הלכך הרמתן התירו ולא הולכתן וכולן משום גזרה דאין מוגביהין [ו] אותם: **גזרה שוה.** לאו דוקא דכולה מדרבנן גזור אלא דומיא דגזרה שוה בדרבנן: **מתנה לכהן.** מעשרים וארבע מתנות כהונה הן: **כשם שאין מוליכין.** דבהא מודיעו לן שהרי מאתמול הוגבהה: **שאינו זכאי.** דשא"י. לא נתנו חכמים לחדש כח וחזות בהפרשתה: **גמ' לא ר' יוסי ולא רבי יהודה אלא אחרים** גרסינן: **שמוליכין אותן זו.** ומתניתין קתני בין שהורמו מהיום וקס"ד דנשחטו היום קא מיירי ואסר: **על המתנות שמוליכין.** הואיל וזכאי בהרמתן והוא הדין לחלה וחד מייניהו נקט: **אלא על המתנות.** ואפילו נשחטו מהיום משמע כי מתניתין: **לימא אחרים היא ולא רי' יהודה.** כלומר כר' יוסי ודאי לא אפשר לאוקמא כרבי יהודה מאי מי מצינן למימר דמתניתין נמי דוקא בשל אמש קאמר ומתוקס אליביה לו מזקק על כרחנו לומר דלא כרבי יהודה: **מי קתני.** מתני' בין שהורמו [ז] ונשחטו מהיום ולעולם שחיטתן מאמש אבל בהנך דנשחטו ביום טוב מודו: **לימא רבי יהודה היא ולא אחרים.** כיון דמתניתין דוקא בשל אמש קאי מדלא קתני נשחטו היום נימא דלא כאחרים דהא אחרים על המתנות קאמרי: **בהנך דנשחטו מאמש.** על המתנות דקאמרי אחרים בשל אמש קמיירי: **טפלה.** ר' יהודה מתיר לטפל ולהוליך של אמש עם של היום ואחרים סברי דאפי' לטפל נמי אסרי ב"ש ומתני' דלא איירי בטפלה כלל איכא למימר כרבי יהודה ואיכא למימר כאחרים: **הלכה כרבי יוסי.** ואליבא דב"ה דאפי' תרומה נמי מותר להוליך: **אסורייתא.** חבילות של חרדל בשרביטין והזרע בתוכן: **מהו לפרוכי.** השרביטין ולהוציא הזרע ביום טוב מי שרי בי"ט כשחיטה וכבישה או דלמא כיון דאפשר מערב יו"ט לא דחולדת דישה הוא: **מוללין מלילות.** דדש כלאחר יד הוא ואפילו בשבת לאו דאוריתא הוא אלא מדרבנן וביום טוב לא גזור: **מלילות.** של חטין שמולל בידיו כשהן רכיס: גבי שבת גרסי' **מיד ליד** וגבי יום טוב גרסי' **על יד על יד: מיד ליד.** שלא כדרך חול: **קנון.** כלי הוא דאשאו אחד רחב והשני עשוי כעין מרזב קצר ונותן הקטניות בתוך הרחב ומנענע והאוכל מתגלגל דרך המרזב והפסולת נשאר בכלי: **תמחוי.** קערה גדולה: **על יד על יד.** מעט מעט: **אבל לא בטבלא וכו'.** דמחזי כמאן דעביד לצורך מחר שאין דרך לעשות בכלים הללו אלא הרבה: **מערב יום טוב אין.** המולל מערב יו"ט קתני ולא קתני המולל ביו"ט: **אם כן.** דמוללין מלילות ביו"ט מצינו תרומה שזכאי בהרמתה דסתם שבלין לא מפרישין תרומה עד שיעשו דגן והמולגן ביו"ט לאכלן מפרישים מהן תרומה על כרחו: הא

[א] [שבת קו. וש"נ], [ב] [פסחים ה: כתובות ז.], [ג] [תוספתא פ"א], [ד] [תוספתא פ"ב], [ה] ונשמטו מהיום שהורמו מהיום קתני ולעולם שחיטתן מאמש. כל"ל,

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אין מוליכין וכו' דאין מבגיהין תרומה הס"ד: (ב) תוס' ד"ה אין וכו' ועני למודדים לאכול:

גליון הש"ס

גמ' פוק תני לברא. שבת דף קו ע"א עיריכין דף ט ע"ל יומא דף מג ע"ב יבמות דף עז ע"ב:

מוסף רש"י

משום הבערה. שלא לצורך, דהבערה מלאכה לעצמה ובישול מלאכה לעצמו (פסחים כא:) דאי הוה מיהו מבעיר ומבשל הוו מרוייהו מיירין, דמבעיר ומבשל אבות מלאכות (מכות כב.). פוק תני לברא. דטעמא הוא (סנהדרין סב.).

מוסף תוספות

א. והיאך אפשר לר' הכא מתוך שהותרה לצורך הותרה נמי שלא לצורך שזה אינו לצורך כלל הוא שהרי אינו ראוי לאכול הגיד כלל. רע"ק.
ב. נ[דבהא פליגי ב"ש וב"ה דלב"ש כיון שאינו ראוי לאכילה ליכא למי' מתוך ולוקה משום הבערה ולב"ה כיון שהוא אוכל אותו ונהנה ממנו צורך הנפש הוא ושייכא ביה למ' מתוך ואינו לוקה משום הבערה. סס.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

הא רבי יוסי. פרש"י ומה (ב) מלינו דזכאי בהרמתה היינו אליבא דרבי יוסי דאמר יש תרומה במלילות דסבר דהכנסתן דמלילות היינו גרנן וגמר מלאכה א אבל מתני' דקתני לא מלינו ר' יוסי ברבי יהודה דאמר אין תרומה במלילות ומתניתין דקתני לא מלינו ר' יוסי ברבי יהודה היא דאמר אין תרומה במלילות: **אוכל מהן עראי.** כל זמן שלא דשן ומרחן בכרי לא נגמרה מלאכתן לתרומה: **למולן במלילות.** הכניסן לאכלן מעט מעט ע"י מלילות: **רבי מחייב.** בתרומה שלא יאכל מהן עראי עד שיפרים לפי שהכנסתן בשבלין היא גמר מלאכתן שאין סופן לבא לידי גורן אחר וזהו גרנן: **ורבי יוסי בר' יהודה פוטר.** דגרנ כתיב ג) והיינו מרוח דאין דגון אלא קבון בכרי: ופרכינן לרבא דאמר מולגן לר' יוסי ברבי יהודה נמי אי שרית למולגן ביו"ט משכחת לה על כרחיך זזכאי בהרמתה במלילות שהכניסן לעשות עיסה בדישה ומרוח ומלך עליהן למולגן להגיען כולן למלילות דעל כרחיך מודה בהו רבי יוסי דטבלן ביום שנמלך עליהן דהיון דהכניסן לשם גורן גמור ירדה להן תורת תרומות ומעשרות וכשנמלך למולגן נעשית הכנסתן גורן והמולגן ביו"ט על כרחו (ד) קדיש תרומתן: **אלא מאי תרומה רוב תרומה** גרסינן. ולא גרס אלא מאי אית לך למימר אלא לא תימא הא רבי הא רבי יוסי דאין לרבי בין לרבי יוסי מתוקמא ומאי תרומה דתנן מתניתין אינו זכאי בהרמתה כרוב תרומות קאמר שיצאו על ידי דישה ומרוח והן מערב יום טוב: **מחלוקת בשבלין.** בהנהו הוא דפטור ר' יוסי דרוכן לדישה ואין גרנן אלא במרוח: **אבל קטניות.** יש בני אדם הרבה שאין חובטין אותן יחד אלא כדי קדרתן לפיכך הכנסתן בתבילין זהו גרנן: **אלמא.** מין קטנית הוא ומעט נותנין בקדרה ליתן טעם: **כותש.** זהו דרך דישתן: **ומתשש.** מתאומד: **ואין מפרישין על הערן.** אין צריך להפרישן מן הקשים. ואף על פי שטעם עלו ופריו שוה לא חייבוהו חכמים במעשרות מדקתני תבילין של טבל אלמא אסורייתא טבלא: **נשמעינן שאר מיני קטניות.** דטבלו בתבילי ואף על פי שהרבה עושין מהן כרי ומרוח וב"ש תלתן שהוא נותנו מעט מעט בקדרה למתק ונותנו בעלו: **אלא אלמא אלטריכא ליה** גרסינן. **ולעולם רבי היא** וה"ה לשבלין ולא תסייעיה מהכא: **אילא דאמרי אמר אביי מחלוקת בשבלין.** בהנהו מחייב רבי לפי שהרבה כונסין אותן למלילות וקליות שהן גרנן אבל בקטניות שהם הכנסתם למרוח ואסוריתא לא עבלא: **מאי לאו בטבל עבול לתרומה.** כלומר מאי לאו גבי ישראל קרי ליה טבל ועדיין לא נקרא עליו שם בפה ומסתמא קרוי טבל וחייב בתרומה שהיא תחלה לכל המעשרות דכתיב בה ראשית (ה) **לא בטבל עבול לתרומת מעשר.** לעולם אין תבילין גמר מלאכה ואילו גבי ישראל הוא לא הוה מקרי טבל אלא בבן לוי קאי שקדם והלך אצל ישראל ונטל מעשר ראשון ממנו בתבילין והוציל וחל על תבילין הללו שם מעשר נעשו טבל אצלו להפרישן מהם תרומת מעשר מן המעשר שעל הלוי להפרישן והיא במיתה וכל תורת תרומה עליה דתרומה קרייה רחמנא (ו): **שהקדימו בשבלין.** שהקדימו לתרומה גדולה: **שמו עובנו.** שם מעשר שנקרא עליו עובנו ואוסרו באכילת ערלי ובמיתה כדין עבל עד שיריים תרומת מעשר שלו ולקמיה (ז) יהיב טעמא: **כותש למה לי.** אי בבן לוי מוקמינן ליה למה מוטל עליו לעשותו דגן אי אמרת בשלמא ישראל קאי ואסוריתא עבלא שפיר תנא כותש דכתיב דגנך (ח) ודרבנן דומיא דאוריתא תקון: **קנסא.** על שהקדיש וגרם להעריס לעבור על דברי תורה שהמשנה סדר המעשרות עובר בלאו מלאתך ודמעך לא תאחר (שמות כב) דהכי קאמר לא תאחר תרומה להקדיש לה מעשר (ט): **יעשה אותו גורן** גרסינן: אלא

הא רבי א ר' יוסי ברבי יהודה. לעולם מולגין מלילות לדברי הכל ודקשיא לן אם כן מלינו תרומה זזכאי בהרמתה אין ודאי מלינו אליבא דרבי דאמר יש תרומה במלילות ומתניתין דקתני לא מלינו ר' יוסי ברבי יהודה היא דאמר אין תרומה במלילות: **אוכל מהן עראי.** כל זמן שלא דשן ומרחן בכרי לא נגמרה מלאכתן לתרומה: **למולגן במלילות.** הכניסן לאכלן מעט מעט ע"י מלילות: **רבי מחייב.** בתרומה שלא יאכל מהן עראי עד שיפרים לפי שהכנסתן בשבלין היא גמר מלאכתן שאין סופן לבא לידי גורן אחר וזהו גרנן: **ורבי יוסי בר' יהודה פוטר.** דגנך כתיב ב) והיינו מרוח דאין דגון אלא קבון בכרי: ופרכינן לרבא דאמר מולגן לר' יוסי ברבי יהודה נמי אי שרית למולגן ביו"ט כולן למלילות דעל כרחיך מודה בהו רבי יוסי דטבלן ביום שנמלך עליהן דהיון דהכניסן לשם גורן גמור ירדה להן תורת תרומות ומעשרות וכשנמלך למולגן נעשית הכנסתן גורן והמולגן ביו"ט על כרחו (ג) קדיש תרומתן: **אלא מאי תרומה רוב תרומה** גרסינן. ולא גרס אלא מאי אית לך למימר אלא לא תימא הא רבי הא רבי יוסי דאין לרבי בין לרבי יוסי מתוקמא ומאי תרומה דתנן מתניתין אינו זכאי בהרמתה כרוב תרומות קאמר שיצאו על ידי דישה ומרוח והן מערב יום טוב: **מחלוקת בשבלין.** בהנהו הוא דפטור ר' יוסי דרוכן לדישה ואין גרנן אלא במרוח: **אבל קטניות.** יש בני אדם הרבה שאין חובטין אותן יחד אלא כדי קדרתן לפיכך הכנסתן בתבילין זהו גרנן: **אלמא.** מין קטנית הוא ומעט נותנין בקדרה ליתן טעם: **כותש.** זהו דרך דישתן: **ומתשש.** מתאומד: **ואין מפרישין על הערן.** אין צריך להפרישן מן הקשים. ואף על פי שטעם עלו ופריו שוה לא חייבוהו חכמים במעשרות מדקתני תבילין של טבל אלמא אסורייתא טבלא: **נשמעינן שאר מיני קטניות.** דטבלו בתבילי ואף על פי שהרבה עושין מהן כרי ומרוח וב"ש תלתן שהוא נותנו מעט מעט בקדרה למתק ונותנו בעלו: **אלא אלמא אלטריכא ליה** גרסינן. **ולעולם רבי היא** וה"ה לשבלין ולא תסייעיה מהכא: **אילא דאמרי אמר אביי מחלוקת בשבלין.** בהנהו מחייב רבי לפי שהרבה כונסין אותן למלילות וקליות שהן גרנן אבל בקטניות שהם הכנסתם למרוח ואסוריתא לא עבלא: **מאי לאו בטבל עבול לתרומה.** כלומר מאי לאו גבי ישראל קרי ליה טבל ועדיין לא נקרא עליו שם בפה ומסתמא קרוי טבל וחייב בתרומה שהיא תחלה לכל המעשרות דכתיב בה ראשית (ה) **לא בטבל עבול לתרומת מעשר.** לעולם אין תבילין גמר מלאכה ואילו גבי ישראל הוא לא הוה מקרי טבל אלא בבן לוי קאי שקדם והלך אצל ישראל ונטל מעשר ראשון ממנו בתבילין והוציל וחל על תבילין הללו שם מעשר נעשו טבל אצלו להפרישן מהם תרומת מעשר מן המעשר שעל הלוי להפרישן והיא במיתה וכל תורת תרומה עליה דתרומה קרייה רחמנא (ו): **שהקדימו בשבלין.** שהקדימו לתרומה גדולה: **שמו עובנו.** שם מעשר שנקרא עליו עובנו ואוסרו באכילת ערלי ובמיתה כדין עבל עד שיריים תרומת מעשר שלו ולקמיה (ז) יהיב טעמא: **כותש למה לי.** אי בבן לוי מוקמינן ליה למה מוטל עליו לעשותו דגן אי אמרת בשלמא ישראל קאי ואסוריתא עבלא שפיר תנא כותש דכתיב דגנך (ח) ודרבנן דומיא דאוריתא תקון: **קנסא.** על שהקדיש וגרם להעריס לעבור על דברי תורה שהמשנה סדר המעשרות עובר בלאו מלאתך ודמעך לא תאחר (שמות כב) דהכי קאמר לא תאחר תרומה להקדיש לה מעשר (ט): **יעשה אותו גורן** גרסינן: אלא

הא רבי א ר' יוסי ברבי יהודה דתניא [א]**הכנים שבלין לעשות מהן עיסה** [ב]**אוכל מהן עראי ופטור** [ג]**למוללן במלילות רבי מחייב ור' יוסי ברבי יהודה פוטר ולרבי יוסי ברבי יהודה נמי משכחת לה כגון שהכנים שבלין לעשות מהן עיסה ונמלך עליהן למוללן ביום טוב דטבלא ביומיה אלא מאי תרומה רוב תרומה אמר אביי מחלוקת בשבלין אבל בקטניות דברי הכל אסורייתא טבלא לימא מסייע ליה** [ד]**מי שהיו לו חבילי תלתן של טבל הרי זה כותש ומחשב כמה זרע יש בהם ומפריש על הזרע ואינו מפריש על העץ מאי לאו רבי יוסי בר' יהודה היא דאמר התם לא טבלא הכא טבלא לא רבי היא אי רבי היא מאי איריא תלתן אפי' שבלין נמי אלא מאי רבי יוסי בר' יהודה לשמעינן שאר מיני קטניות וכ"ש תלתן אלא תלתן אצטריכא ליה סד"א הואיל וטעם עצו ופריו שוה לפרוש נמי אעצו קמ"ל איכא דאמרי אמר אביי [ה]מחלוקת בשבלין אבל בקטניות דברי הכל אסורייתא לא טבלא מיתיבי מי שהיו לו חבילי תלתן של טבל הרי זה כותש ומחשב כמה זרע ואינו מפריש על הזרע ואינו מפריש על העץ מאי לאו טבל טבול של תרומה [ו]לא טבל טבול של תרומת מעשר וכדר' אבהו א"ר שמעון בן לקיש דאמר רבי אבהו אמר רבי שמעון בן לקיש מעשר ראשון שהקדימו בשבלין [ז]שמו טובלו לתרומת מעשר כותש למה לי לימא ליה כי היכי דיהבו לי הכי יהיבנא לך אמר רבא [ח]קנסא תניא נמי הכי בן לוי שנתנו לו שבלין במעשרותיו עושה אותן גורן ענבים עושה אותן יין זיתים עושה אותן שמן ומפריש עליהם תרומת מעשר ונותנן לכהן שכשם שתרומה גדולה אינה ניטלת אלא**

כן א מיי' פ"ג מהל' מעשר הל' ה:

קא ב מיי' שם ופ"ה מהל' תרומות הל' ה:

קב ג מיי' פ"ג מהלכות תרומות הל' יד סמג עשין קלד טור י"ד סי' שלג:

קג ד מיי' פ"ג מהל' מעשר הל' ה:

קד ה מיי' פ"ג מהל' תרומות הל' יד סמג עשין קלד טור י"ד סי' שלג:

קה ו מיי' פ"ג מהלכות מעשר הלכה יט טוש"ע י"ד סי' שלג סעיף קי וסעיף קלז:

קו ז מיי' פ"ג מהל' תרומות הל' יד סמג עשין קלד טור י"ד סי' שלג:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ופרכינן וכו' על כרחו מרים תרומתן הס"ד: (ב) תוס' ד"ה הא וכו' ומה שמצינו וכו' דהא דקתמר שזכאי כל"ל ומיתא דכהן נמתק: (ג) ד"ה אוכל וכו' ועוד דבעי לאוקמא אליבא:

גליון הש"ם

גמ' אוכל מהן עראי. עיין מנחות דף סז ע"ב תוס' ד"ה כדי שתהא:

מוסף תוספות

א. דכיון דמלילות קיימי ליכא גמר מלאכה אחרת, דמלילה היינו הכשר אכילה כמחינה בחטים. הרא"ש. ב. לפי שהכתוב תלאה בגורן דכתיב ראשית דגנך הילכך כיון שאין בדעתו לעשות מהן גורן לעולם הרי הן פטורין. רשב"ש. ג. בפי מנהג העולם. דלחד לישנא את אמרת דשיטת העולם להכניס קטנים מעט מעט, ולאידך את אמר דמנהג העולם להכניס הרבה ביחד, וכזה לא מצינו, דפוק חזי מאי עמא דבר. תר"פ.

רבינו חננאל

ופרקינן לא קשיא הא דתני מוללין ומפרכין ביו"ט, לר' יוסי בר' יהודה שפוטר המלילות מן התרומה, והא דתני המולל מלילות ואמרינן מערב יו"ט אין ביו"ט לא לר', דתניא הכניס שיבולין לעשות מהן עיסה אוכל מהן עראי ופטור, למוללן במלילות, רבי מחייב ור' יוסי בר' יהודה פוטר. ר' סבר כיון שחישב עליהן למוללן הוקבעו למעשר ולתרומה, וכיון שהיה לו לעשר מאתמול ולא עישר, מוקצה הוא ואסור למוללן ביו"ט. ור' יוסי בר' יהודה סבר אין חייב אא"כ עשאן כעין גורן, אבל המכניס למלילות פטור הוא בחול כל שכן ביום טוב. לפיכך מוללין ביו"ט. ואמרינן ולר' [ג) ויוסי ב"ר יהודה] נמי משכחת לה הא דתניא, ואוקימנא ר' יוסי בר' יהודה דמחייב ביו"ט במלילתא דלא הוה אפשר לו לעשותו מעיו"ט, וכל מלאכה [שהוא] צורך אוכל [נפש] שאי אפשר לעשותה מעיו"ט מותר ביו"ט, והוא כגון הלש עיסה מעיו"ט אין מפריש ממנה חלתה ביו"ט, והלש ביו"ט מפריש חלתה ביו"ט, הכא נמי כגון שהכניס שבלין לעשות עיסה, דאפילו ר' מתיר לאכול מהן עראי בין בחול בין ביו"ט, וכנכנס ביו"ט, ואחר [כך] נמלך עליהן ואמר איני עושה מהן עיסה אלא מלילות אני עושה אותם כולן, שנמצאו היום ביו"ט מתחייבין, ולא היה בהן חיוב מאתמול, כגון האי הכי נמי דאיבעי כו' למיכל מיניהו אסור, אלא מאי אית לך למימר מתקנם ואוכל. **ירושלמי מטלטלין את האיסטבליסין** דר' ירמיה הורי לבר גירונטי אסיא טטעיניה בסדיניה מיעול מבקרא בישיא בשבתא. מיישא בר בריה דר' יהושע בן לוי מטען בסדיניה מיעול מדרש בציבורא בשבתא, לא סוף

עד שיפרשו. ודחה לא, זה ששנינו ומפריש, תרומת מעשר היא, ולא תרומה גדולה, פי' כגון שיש לו לבעל הבית אלף חבילי תלתן, ונתן מאה מהן מעשר ללוי, חייב הלוי לכתש עשר חבילות מהן, שהן מעשר מן המעשר, וזהו שנקרא תרומת מעשר דכתיב והרמותם ממנו וגו'. ומחשב, כלומר מחשב בדעתו של אילו החבילות יש בהן זרע עשרים סאה, כותש מהן סאתים ונותן לכהן. וזו הכתישה קנס קנסו ללוי, שלא היה לו לקבל חבילות עד שיכתשם ישראל ויתקנם. **וכריש** לקיש דאמר שמו שהן איסורייתא להפרישן מהן תרומה, ואיך [אמר] איסורייתא דברי הכל לא טבלו, כלומר אין חייבין דעתן כמה זרע יש בהן כמה שפירשנו.

רבינו חננאל (המשך)

דבר שצורך הרבים בו, אלא שמא יצטרכו לו רבים. תני לא את המפתח וב"ה מתירין, הדא דמתירין ב"ה מפתח של אוכלין אבל במפתח של כלים לא שרא, והא ר' אבהו הוה יתיב ומתני ומפתחא של פלמטירין. בידיה, פלפלין הוה ליה בגווה. **תני** הלש עיסה ביו"ט מפריש חלה ביו"ט. מערב יו"ט ושכח ולא הפריש חלתה אסור לטלטלה כו', תיפתר בעיסה טמאה שאינו יכול להפרישי חלתה אלא בסוף, ובדין הוה בעיסה טהורה שלא יפרישנה אלא בסוף, תקנה תקנו להפרישה בתחילה שלא תטמא את העיסה. והא דתנן אין זכאי בהרמתה רוב תרומה היא, ולא כל התרומה. ג) ויתכן לפרקים שיזדמן כגון זו, ויש לו לחרים התרומה ביו"ט אם צריך לאכול מהן, כגון אפייה ובישול שהן מותרין, וכגון הלש עיסה (מערב) [ב]יו"ט מפריש ממנה חלתה ביו"ט, הכא נמי אפילו לר' יוסי בר' יהודה מאי תרומה דתנינן לא אם אמרתם בתרומה שאינו זכאי בהרמתה, רוב תרומה. אמר אביי מחלוקת ר' ור' יוסי בר' יהודה בשבלין של תבואה, אבל בקטניות דברי הכל איסורייתא טבלא. לימא מיסייעא מי שהיו לו חבילי תלתן של טבל כו'. **איכא** דאמרי אמר אביי מחלוקת בשבלין, אבל בקטנית דברי הכל איסורייתא [לא] טבלא. ומותבינן עליה מהא דתנן בתרומות פ"ט מי שהיו לו חבילי תלתן של טבל הרי זה כותש ומחשב כמה זרע יש בהן ומפריש על הזרע ואין מפריש על העץ, מאי לאו תרומה היא דאמר דקתני ומפריש על הזרע, והנה מצינו כי נתחייב בחבילות שהן איסורייתא להפריש מהן תרומה, ואיך [אמר] איסורייתא דברי הכל לא טבלו, כלומר אין חייבין

עין משפט נר מצוה

(א) תרומות פ"י מ"ו, (ב) [דכריס יח], (ג) [דכריס יח], (ד) [במדבר יח], (ה) [ע"ב], (ו) [דכריס יח], (ז) [מ' תרומות פ"ג מ"ו], (ח) [פי' לאכול קבע רש"ל],

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות